

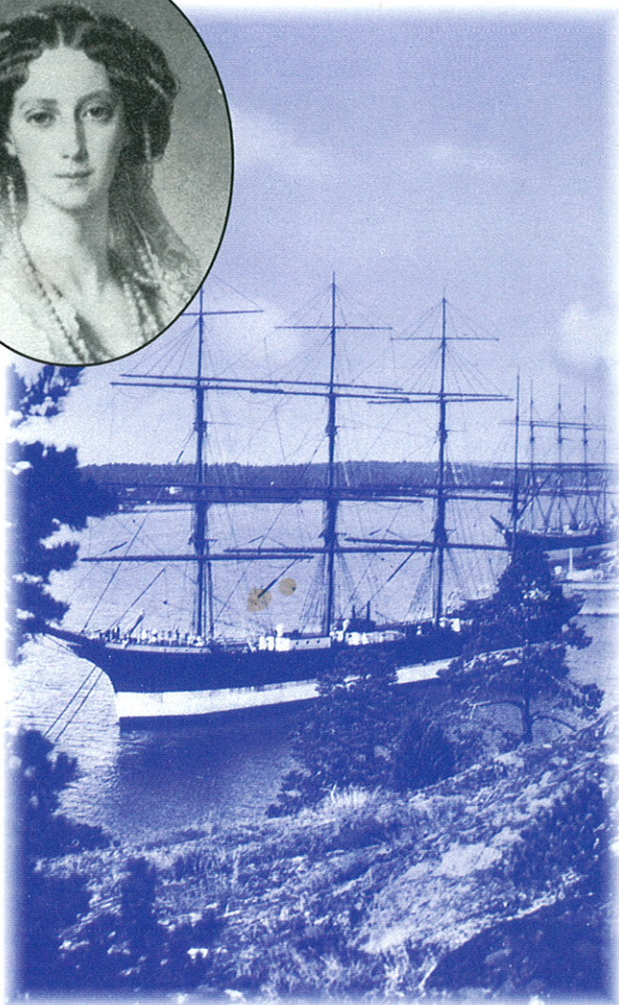
P SJÖFARTS ROMENADEN

Upptäck Mariehamn till fots

Mariehamn har mycket att berätta - om ursprunget som torftig bondby, om den ryska gudmodern Maria (på bilden intill) och om alla stora skeppsredare som bott här.

Staden med sina korta avstånd upptäcks bäst till fots - det blir en skön vandring genom Marias stad där sjöfarten alltid spelat en central roll.

Välkommen på en upptäcktsfärd i Mariehamn!

TORGET

Det var här det började - Mariehamns utveckling från en torftig bondby till en modern stad med stolta sjöfartstraditioner.

I mitten av 1800-talet låg fyra grå och förfallna bondgårdar uppe på backen bakom stadshuset. Här bodde 33 personer och det var fattigt och dystert. De magra åkrarna gav skrala skördar.

Men när Åland skulle få en stad föll valet ändå på den torftiga byn Öfverånäs, ett trumfkort var den skyddade havsviken med "beqväma inlopp hvilkas grundaste djup är sju famnar".

Den 21 feb 1861 utfärdades Hans Kejslerliga Majestäts Nådiga Fundationsbrev och Åland fick sin efterlängtnade stad. På den här tiden var Finland och Åland en del av det väldiga ryska tsardömet. Majestätet hette Alexander II och hans maka, Maria, gav namn åt den nya staden.

Arkitekt GT Chiewitz gjorde upp en pampig stadsplan för Mariehamn med breda gator och två esplanader som korsar varandra.

Foto: Ålands Museum

Strandgatan vid sekelskiftet. Gatan är en av stadens äldsta.

Trots alla storstilade föresatser var Mariehamn rätt länge en enkel bondby. De hus som byggdes var i lantlig stil och Handelstorget i ändan av den öst-västliga esplanaden var en dynghö, som spred "en högst vidrig och sannolikt icke hälsosam lukt" enligt en klagan till stadens ordningsmakt.

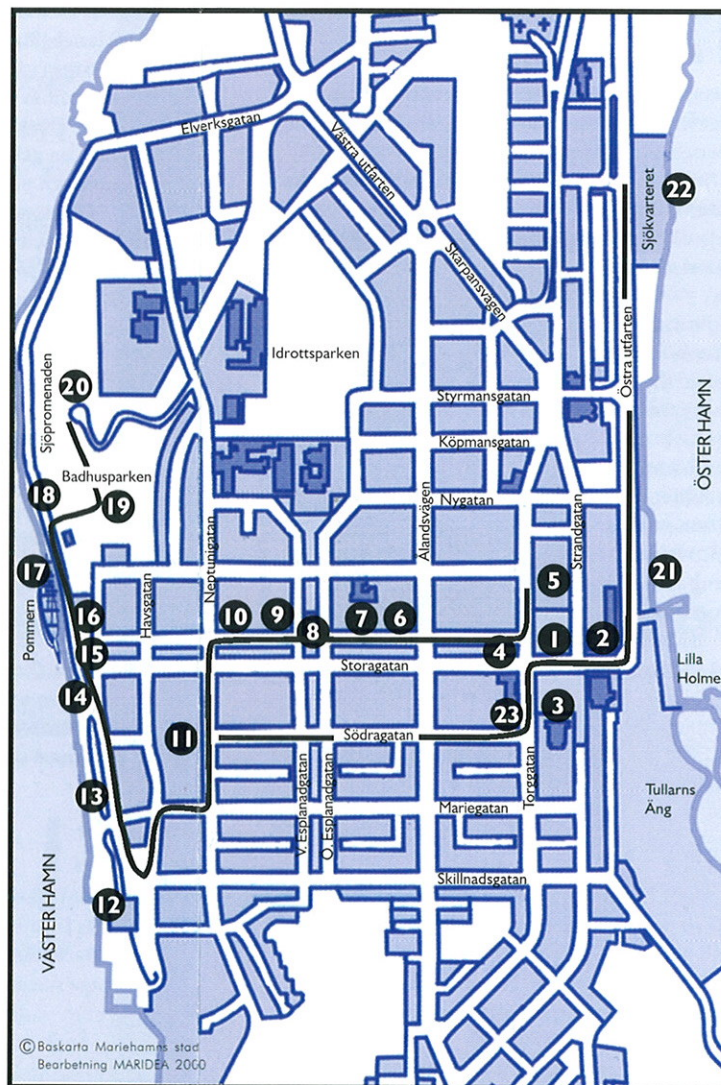
På den plats där stadens första bankhus så småningom byggdes låg ett träsk där stadsborna jaga-de and. Den nuvarande lindallén var ett stort skog-bevuxet kärr där hjortron frodades.

Men det tog sig. Flera tomter bebyggdes, handelsmän och redare etablerade sig och de institutioner, som hör till en stad inrättades. Vid sekelskiftet hade Mariehamn cirka 1.000 invånare, 1950 hade folkmängden stigit till drygt 3.000 personer och år 2000 bor 10.500 personer i Mariehamn.

VANDRA GENOM LINDALLÉN

Sjöfartspromenaden i Mariehamn startar på torget och går genom lindallén, kallad Esplanaden, mot Västerhamn där museifartyget Pommern och Ålands Sjöfartsmuseum ligger.

Promenaden gör även två extra svängar från torget. Den ena går längs strandpromenaden i Österhamn mot Sjökvarteret (nr 22 på kartan) och den andra till kvarteren, där äldre trähus är bevarade (nr 23 på kartan).

sin flotta. Det största fartyget - den fyrmastade barken Lawhill - sålde han till sin granne, Gustaf Erikson.

August Troberg och hans maka Johanna levde ett lugnt liv som pensionärer. Det barnlösa paret gav - ofta i tysthet - frikostiga donationer till olika mottagare, bland dem Åbo Akademi, Mariehamns brandkår och Sjömanshemmet. Även kyrkan i Mariehamn bekostades av makarna Troberg.

I makarnas testamente stod skrivet att hemmet efter bådas död skulle tillfalla staden för att användas för sjukvård eller något liknande. August Troberg dog 1935 och två år senare öppnades Mariehamns kommunala sjukhus med 15 vårdplatser i den trobergska gården.

På 50-talet byggdes Ålands centralsjukhus i utkanten av Mariehamn och redargården blev i stället ett äldreboende under namnet Trobergs-hemmet. Hemmet byggdes till under åren 1958-60.

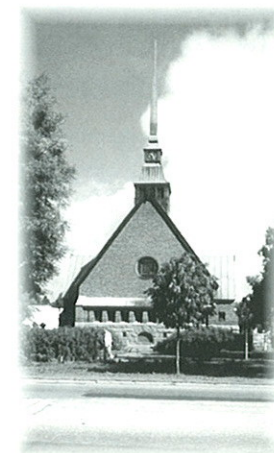
I Trobergs trävilla finns i dag Johannahemmet, som är ett servicehem för pensionärer.

8 KYRKAN

1884 fick mariehamnarna en gudstjänstlokal i en sal i den nya folkskolan. Den kejslerliga senaten ålade dock den unga församlingen att "så snart nödigt bliver" bygga en egen kyrka.

Kyrkobygget diskuterades i olika omgångar under åren som gick och så småningom godkändes professor Lars Soncks kyrkoritningar.

En talrik allmänhet var på plats när grundstenen murades den 4 september 1926. Biskopen talade och man sjöng "Vår Gud är oss en väldig borg". Då kom överraskningen - biskopen meddelade att två stadsbor lovat skän-

Mariehamns kyrka - en gåva av ett skeppsredarpar.

Foto: Ålands Turistförbund

2 SJÄLVSTYRELSE- GÅRDEN & JULIUS SUNDBLOMS STATY

På torget står "Ålandskungen" Julius Sundblom (1865-1945) staty. Han var en av förgrundsge-
stalerna i kampen för Ålands återförening med
Sverige - en kamp som resulterade i självstyrelse
för Åland inom Finlands gränser. Sundblom blev
det självstyrda Ålands första talman och var även
chefredaktör vid tidningen Åland.

Tack vare självstyrelsen kan ålänningarna stifta
egna lagar inom flera områden och den stora ljusa
Självstyrelsegården, invigd 1978, är centrum för
Ålands lagting och landskapsstyrelse (parlament
och regering) samt för förvaltningen.

Söder om Självstyrelsegården ligger Ålands Mu-
seum och Ålands Konstmuseum, på den norra si-
dan hotell Arkipelag. De tre byggnaderna i rad får
symbolisera den moderna omdaning av trästa-
den Mariehamn. På den plats där Självstyrelsegår-
den ligger låg i tiden stadens första riktiga hotell
och gästgiveri - Societetshuset, vars äldsta del bygg-
des 1869-1870.

3 STADSHUSET

Stadshuset, en av Mariehamns monumen-
tala byggnader, ruvar majestätiskt på sin kulle och
har - känns det som - full kontroll över livet i
staden. På platsen där stadshuset byggdes låg i
tiden Norrgårds, en av gårdarna i byn Öfvernäs.

Den unga staden Mariehamn behövde ett hus
där ledning och administration kunde samlas och
inte minst behövdes en festsal där man kunde hålla
medborgarfester i värdig miljö.

En arkitektävling utlystes och efter många ron-
der vann ett förslag i klassicistisk stil, inlämnat av
professor Lars Sonck. Grundstenen murades den
17 augusti 1938 och i oktober 1939 när dystra
krigsmoln tornade upp sig i horisonten flyttade
stadens ämbetsverk in i sina nya lokaler.

Stadshuset har varken in- eller utvändigt för-
ändrats nämnvärt sedan förverkligandet och räk-
nas i dag som ett av Ålands främsta byggnadsverk.

4 ESPLANADEN

I diktningen är Mariehamn "de tusen lin-
darnas stad" och det tack vare den breda lindallé

som går från öst till väst. Det är dock en liten
överdrift, statistiken visar att det finns cirka 700
kommunala lindar i Mariehamn.

De första lindarna planterades vid torget på 1890-
talet, sedan planterades träden efterhand som sta-
den växte. Att man valde just lind beror förmod-
ligen på att det träslaget var på modet vid sekel-
skiftet.

5 SITTKOFF

Rakryggad och kraftfull står affärsmannen,
redaren och vicekonsuln Nikolai Sittkoff (1828-
1887) staty i stadens centrum utanför en affärs-
galleria, som bär hans namn. Statyn är skapad av
den åländska konstnären Mia Arentz-Grastvedt.

Nikolai Sittkoff flyttade med sin lanthandel till
Mariehamn på 1860-talet och blev snabbt en av
de ledande gestalterna i den unga staden. Han
beskrivs som "framsynt, intelligent och initiativ-
rik" och han styrde och ställde med stor framgång
både i egna affärer och i stadens angelägenheter.

Sittkoff blev Mariehamns första stora redare. I
affären vid Strandgatan såldes eftertraktade ut-
ländska varor, som fraktades hem med egna fartyg.

Sittkoff avled 1887 och lämnade ett stort tom-
rum efter sig. Inget av hans nio barn ville fortsätta
affärsrörelsen, de flyttade härifrån och fartygen sål-
des.

6 GE-VILLAN OCH SEGELFARTYGENS KONUNG

Här i den ljusa vackra trävillan vid Esplanaden
bodde sjökaptenen och redaren Gustaf Erikson
med familj.

Gustaf Erikson blev på sin tid vida känd över
stora delar av världen som den största och den
sista segelfartygsredaren.

Han föddes i Lemland 1872 och begav sig re-
dan som tioåring till sjöss. Han avancerade snabbt
i graderna, 1900 utexaminerades han som sjökap-
ten.

1913 köpte han barken Tjerimai och då började
hans redarbana som skulle ge honom världs-
rykte. Gustaf Erikson hade en obändig tro på se-
gelfartygens framtid. Så när andra redare sålde sina
segelfartyg för att satsa på modernare tonnage var

Gustaf Erikson redo att köpa dem.

-Segelfartygen kommer att finnas så länge jag
lever, lär han ha sagt.

Han fick dem relativt billigt, de krävde inget
bränsle och var konkurrenskraftiga ännu under
mellankrigstiden.

Gustaf Erikson ägde under sin livstid över 40
fartyg, många med vackra och i segelfartygskretsar
kända namn som Archibald Russell, Herzogin
Cecilie och L'Avenir. De största fartygen gick på
vetetraden mellan Australien och Europa.

I tidningarna omskrevs han som en man med
"enastående rederegenskaper, energi och insikter".
Han kläckte också en ny affärsidé - han lät passa-
gerare följa med på färderna över världshaven ef-
tersom "många nutidsmänniskor behöver lugn och

ro under några måna-
der i stärkande havs-
luft".

Gustaf Erikson dog
1947 och sonen Edgar
avyttrade de segelfartyg
som ännu fanns i famil-
jens ägo. Några finns
fortfarande kvar, bland
dem Viking i Göteborg,
Passat i tyska Tra-
vemünde och Pommern
här i Mariehamn.

Rederiaktiebolaget
Gustaf Erikson verkar i
dag i den moderna
byggnaden i samma gat-
hörn.

Den vita villan done-
rades till Mariehamns stad och Ålands Landskaps-
styrelse och används i dag för representation.

7 TROBERGS- OCH JOHANNAHEMMET

I den ljusa trägården bodde i tiden skeppsredaren
August Troberg. Han föddes 1855 och for till sjöss
som ung pojke som kajutvakt på barken Eugenia.
Han blev kapten 1877 och etablerade sig några år
senare som skeppsredare i Mariehamn. 1926 ut-
nämndes han till sjöfartsråd av Finlands president.

Vid sekelskiftet hörde August Troberg till de le-
dande redarna och hans fartyg inbringade stora
vinster. Under första världskriget avvecklade han

Foto: Ålands Sjöfartsmuseum

*- Ingenting är omöjligt för
Gud och skepparen på en
segelskuta, lär storredaren
Gustaf Erikson ha sagt.*

ka 1.200.000 mark till kyrkan, ett enormt belopp
som räckte till själva bygget och även till inventa-
rier.

Först i juni 1927 skrev ortstidningen att sjö-
fartsrådet August Troberg och hans hustru Johana
stod bakom donationen. Den 11 december
1927 invigdes kyrkan.

En av kyrkklockorna kom ursprungligen från
Skarpans församling i Bomarsund, där engelsmän-
nen efter fästningens fall 1854 tog klockan som
krigsbyte till England. Efter energiska ansträng-
ningar kom klockan tillbaka till Åland 1925. Ma-
riehamn fick ta emot den vid en högtidlig cere-
moni då man utbringade ett fyrfaldigt leve för
England.

9 FOLKSKOLAN OCH GAMLA RÅDHUSET

Det gula huset väster om kyrkan är Mariehamns
gamla folkskola. Byggnaden stod klar 1884. Fly-
geln väster om huvudbyggnaden byggdes några år
senare som slöjdsal. I dag används huset som ung-
domsgård.

Snett mitt emot på andra sidan lindallén står
ett trähus från samma tid, gamla rådhuset från
1876. Det huset är i dag daghem.

10 LUNDQVIST REDERIerna AB

Här i det moderna huset vid Norra Esplanadgatan
9 B har ett av de åländska rederierna, Lundqvist
Rederierna, sitt kontor.

Rederiet grundades 1927 av sjökaptenen Hugo
Lundqvist, som var son till en av Ålands stora
segelfartygsredare, Mathias Lundqvist. På den ti-
den låg kontoret i den ljusa trävillan öster om
nuvarande kontorshus.

Hugo Lundqvist var en framsynt man som insåg
att tiden för segelfartygen höll på att rinna ut.
Lundqvist Rederierna blev Ålands första rederi som
satsade på maskindrivet tonnage och det första
fartyget var en torrlastare som gick mellan Finland
och den europeiska kontinenten.

Rederiet är i mitten av år 2000 fortfarande i
släktens ägo och har nio tankfartyg i trafik på i
första hand Nordsjön och Medelhavet.

11 ÅLANDS SJÖFARTSLÄROVERK

I den monumentala byggnaden på kullen utbildas nautiskt befäl, vid läroverket finns i dag närmare hundra studieplatser.

Både sjömansyrket samt -utbildningen har långa anor på Åland. Redan 1854 fanns navigation med i folkskolans läroplan i den dåtida huvudorten Godby och 1868 startade en statlig navigations-skola i Mariehamn.

Skolan har utvecklats i takt med tiden, 1935 inrättades en linje för maskinbefäl, den utbildningen finns i dag i en egen skola - Ålands tekniska läroverk.

Nuvarande skolhus stod klart för inflyttning 1939 och det ritades som så många andra byggnader i Mariehamn av arkitekt Lars Sonck.

12 VIKINGTERMINALEN

Färjtrafiken mellan Sverige, Åland och Finland har sin vagg på Åland. Driftiga ålänningar ville förvissa sig om året-runt-trafik både österut och västerut och den 1 juni 1959 satte det nystartade rederiet Vikinglinjen in ångfartyget Viking i trafik. Hon tog 900 personer och 85 bilar.

Det har hänt mycket sedan dess. 1999 reste närmare 5,6 miljoner passagerare med något av Viking Lines sju fartyg i trafik på Östersjön. Ungefär 700.000 av dem kom till Åland. Rederiet har sitt huvudkontor i Mariehamn och de största ägarna är ålänningar.

Silja Lines fartyg anlöper också Mariehamn flera gånger per dygn och 1999 hade rederiet närmare 118.000 passagerare till Åland.

Trafiken i Västerhamn med stora moderna färjor blev ännu livligare efter 1 juli 1999. Då slopades taxfreeförsäljningen i EU men i trafiken till och från Åland lever den vidare. Det är möjligt eftersom Åland tack vare speciella undantag står utanför EUs skatteunion. Över 4.700 fartygsanlöp registreras i Mariehamn år 2000.

13 BIRKATERMINALEN

Terminal för det åländska rederiet Birka Line Abp, som grundades 1972. Rederiet har sedan starten i huvudsak satsat på kryssningstrafik

Museet har - mycket tack vare kapten Holmqvist - en av de finaste samlingarna i världen av föremål från segelfartygsepoken. Här finns bland annat många fina galjonsfigurer, fartygsmodeller och skeppsporträtt. Missa inte ett besök i det unika museet om tiden det medger.

17 MUSEIFARTYGET POMMERN

Den svartmålade barken Pommern, numera stadtigt förtöjd i Västerhamn, är en av sjöfartsstaden Mariehamns främsta sevärdheter.

Pommern byggdes 1903 i Skottland för ett tyskt rederi och seglade då under namnet Mne-me.

Pommern klarade många svåra duster under sina resor och blev känd som en snabbseglare. Hennes resa 1923 från Köpenhamn till Australien på 75 dygn blev århundradets snabbaste på den sträckan.

1938 var det oroligt i världen, i augusti kom Pommern till Mariehamn för uppläggning i väntan på andra tider. Det visade sig senare att Pommern hade gjort sin sista resa i kommersiell handelsfart.

1953 bestämde sig Gustafs Eriksons arvingar för att donera Pommern till Mariehamn som museifartyg så tack vare dem har Mariehamn en unik sevärdhet att visa upp. Pommern är den enda av världens djupsjöseglare som bevarats i ursprungligt skick. Gå gärna ombord!

Hon har även en komplett uppsättning - 28 stycken - nya segel, som är sydda på traditionellt sätt av ett gäng entusiaster. Några segel visas vid högtidliga tillfällen.

Pommern i hård storm på havet och vågorna sköljer över däck.

Foto: Pommerns fotoarkiv

sam. Byggnaderna slukade för mycket pengar.

1914 gick Mariehamns badanstalt in i sitt 25:e och sista år. 583 kurgäster räknades in, det bästa resultatet någonsin. Men första världskriget bröt ut, gästerna flydde och ryska soldater flyttade in i hotellet.

En februariatt 1916 brann hotellet. De stadsbor, som försökte långa vatten från havsviken till den häftigt brinnande byggnaden, kämpade förgäves. På morgonen återstod en rykande askhög av Mariehamns pampiga badhotell.

Sagan var definitivt slut. Övriga byggnader i parken, utom Doktorsvillan, fick förfalla och revs senare. Där badhuset låg finns i dag en ljus stenbyggnad, en gång Mariehamns kommunala badinrättning och numera ungdomspub.

Doktorsvillan, som även den ritades av Lars Sonck och som under badortstiden användes som läkarens mottagningsrum står kvar. Villan ägs av Mariehamns stad och är i dag företags- och kurslokal.

20 VATTENTORNET & KÄRLEKSSTIGEN

Från vattentornet uppe på Badhusberget är utsikten vid över stad och hav. Längs berget finns bekväma vandringsstigar med trappor och träspångar. Den uthuggna stigen i berget, som folkhumorn döpt till Kärleksstigen, är från badhusepokens dagar.

Den som vill upptäcka mera av Mariehamn kan gå två extra svängar med utgångspunkt från torget:

21 ÅNGBÅTSBRYGGAN

Den som förr i tiden reste till eller från Åland gjorde det troligen med ångbåt. 1866 började ångaren "Amiral von Platen" regelbundet anlöpa Mariehamn och det var en högtidsdag i den unga staden. "Ångvisslan löd som en segerfanfar" enligt stadens historieskrivare.

Ångbåtar i inrikestrafik anlöpte ångbåtsbryggan i Österhamn, övriga kom till Västerhamn.

I dag trafikeras Österhamn mest av privatbåtar. Här ligger Mariehamns segelsällskaps gästhamn med plats för 350 båtar.

22 SJÖKVARTERET

Att bygga skutor var nästan en vardaglig företeelse på Åland under det förra århundradet. Från mitten av 1800-talet och en bit in på 1900-talet byggdes cirka 300 träfartyg på Åland. De blev större och större och seglatserna gick längre och längre.

Bönderna på Åland gick samman i partrederier som ägde skutor, därför går den här perioden i den åländska sjöfartshistorien under namnet allmogeseglationen.

Båtbyggartraditionerna lever vidare i Sjökvarteret i Österhamn och visas här för allmänheten. Utställningen i båt- och skeppsbyggerimuseet skildrar skeppsbyggnaden på Åland från 1700-talet och framåt.

I en hall intill museet pågår ett levande museibyggje - här växer Ålandsskutan fram efter en förlaga från slutet av 1700-talet. Tidigare har även galeasen Albanus, slätskonaren Linden samt sumpen Jehu byggts på området enligt gamla ritningar och skutorna har här sin hemhamn.

I kvarteret finns även en smedja, ett café och ett fiskrökeri.

Den vita fyren vid ingången heter numera fyren Kvarteret. Fyren från 1898, som fortfarande blinkar, stod tidigare på Stegskär söder om Mariehamn och har placerats här av ägaren Sjöfartsstyrelsen.

23 SÖDRAGATAN

Längs gatan finns äldre trähus bevarade. Flera av dem har ritats av Hilda Hongell, som var Finlands första kvinnliga byggmästare. Några av husen är dekorerade i så kallad schweizerstil, som var på modet kring sekelskiftet.

Källor och boktips:

Walter Sjöblom: Mariehamns stads historia 1861-1911.
Mariehamns stads historia 1911-1961.
Christina Remmer: Mariehamns stads historia 1961-1986
Ann-Gerd Steinby: Badort på modet.
Eino Koivisto: Gustaf Erikson, segelfartygens konung.
Georg Kåhre, Karl Kåhre: Den åländska segelsjöfartens historia.
Sevärt: I Mariehamngalleriet vid Ålandsparken i Västerhamn finns en miniatyrmodell över 1920-talets Mariehamn.

Utgivare: Ålands TuristFörbund, Programcentralen, Mariehamns stad. **Produktion:** Vikhan Projekt

mellan Stockholm och Mariehamn. Nuvarande fartyg, Birka Princess, är byggt 1986 och anlöper Mariehamn en gång per dygn. 1999 reste drygt 300.000 personer till Åland med Birka Princess.

14 TULLPACKHUSET

Huset är ritat av arkitekt Lars Sonck och uppfördes i slutet av 1800-talet. Här låg stadens tullstation och här fanns väntsal för dem som skulle resa iväg med ångbåtarna.

Husets fasad är i dag i huvudsak återställd till ursprungligt skick - förutom utbyggnaden på baksidan. Stadens hamnkontor är inrymt i huset.

15 MANNEN VID RATTEN

Sjön ger och sjön tar. Det är den krassa verkligheten för sjöfarande folk. Många ålänningar har funnit sin grav i havet och för att hedra deras minne restes statyn "Mannen vid ratten".

Statyn av skulptören Emil Cedercreutz donerades av lantbruksrådet Eliel Sundström vars far JE Sundström omkom när fartyget Thomas Perry förliste i stormigt väder på Atlanten 1905.

Muren intill är sammansatt av minnesstenar över alla de åländska sjömän som avlidit under arbete till sjöss och varje allhelgonadag håller Ålands Skeppsbevärlingsförening en minnesstund vid platsen.

Här invid avtäckts i juli år 2000 ett nytt Kap Horn Monument, skapat av den åländske konstnären och skepparen Allan Palmer.

16 ÅLANDS SJÖFARTSMUSEUM

Ålands stolta sjöfartstraditioner förvaltas i Ålands Sjöfartsmuseum, som öppnades 1954. Byggnaden ritades för ändamålet av arkitekt Jonas Cedercreutz i Helsingfors. Den speciella inomhusmiljön ger känslan av att befinna sig ombord på ett fartyg.

Att museet finns är till stor del sjökapten Carl Holmqvists förtjänst. Han var med om att bilda Ålands Nautical Club 1935 - en förening vars huvuduppgift var att få igång ett sjöfartsmuseum.

18 ÅSS SEGELPAVILJONG MED GÄSTHAMN

Den röda byggnaden nere vid hamnen är även den en skapelse av arkitekten Lars Sonck. Villan, kallad "Örnboet" låg från början på en klippa uppe i Badhusparken.

Den byggdes 1896 som sommarvilla åt en av läkarna vid badanstalten och flyttades på 1920-talet till sin nuvarande plats.

Villan ägs av Åländska segelsällskapet (ÅSS) och inrymmer en restaurang. ÅSS med anor från 1897 har i dag närmare 900 medlemmar. I gästhamnen ryms 180 båtar.

ÅSS har varit värd för många större tävlingar, bland dem VM för optimistseglare 1995 med deltagare från 41 länder.

19 BADHUSPARKEN & DOKTORSVILLAN

Namnet på parken och på den ljusa trävillan med vacker stenför och orangefärgat tak minner om den tid då Mariehamn var en modern badort. Staden satsade tidigt på turism och redan 1889 byggdes ett badhus i Västerhamn.

Välbärgade gäster kom hit för att fördriva några veckor med kurer och behandlingar som varvades med trevligt nöjesliv. Det dracks punsch och dansades vid fina banketter. I parken fanns tennis- och krocketplaner och många gick på stärkande promenader bland barrträden.

En riktig badort behöver ett flott hotell och år 1900 invigdes det pampiga badhotellet, som byggdes på en plats mitt emot det nuvarande sjöfartsmuseet. Hotellet med 40 rum blev stadens största byggnad och var en fantasifull skapelse med torn och balkonger. Men badanstalten blev aldrig lön-

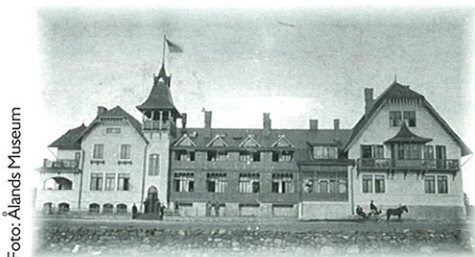

Foto: Ålands Museum

Tänk om detta hus fortfarande fanns kvar i Mariehamn - det rikt dekorerade badhotellet, som invigdes år 1900.

Mariehamn 2000 - Ålandsstryckeriet/Vikhan Projekt

P SJÖFARTS ROMENADEN

Upptäck Mariehamn till fots

Mariehamn har mycket att berätta - om ursprunget som torftig bondby, om den ryska gud-modern Maria (på bilden intill) och om alla stora skeppsredare som bott här.

Staden med sina korta avstånd upptäcks bäst till fots - det blir en skön vandring genom Marias stad där sjöfarten alltid spelat en central roll.

Välkommen på en upptäcktsfärd i Mariehamn!

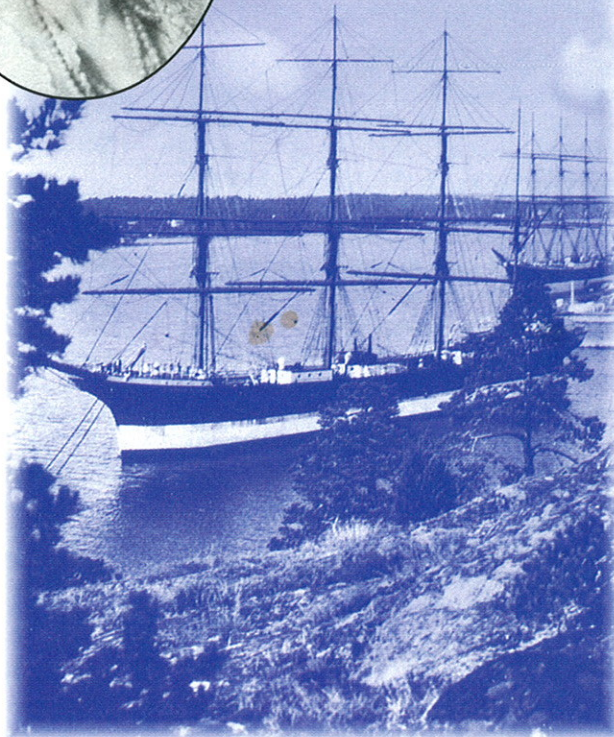

Foto: Ålands Sjöfartsmuseum, Ålands Museum